2. Державно_приватне партнерство в контексті нової економічної політики України// Матеріали III Міжнародного інвестиційного саміту DID[Електронний ресурс].
3. Павлюк К. В. Сутність і роль державно_приватного партнерства в соціально_економічному розвитку держави / К. В. Павлюк, С. М. Павлюк //
4. Наукові праці КНТУ. Економічні науки. 2010. – Вип. 17. – С. 3.
5. Кот О. Кому вигідний механізм державно-приватного партнерства
6. в Україні? / О. Кот, Н. Дроздова [Електронний ресурс].
7. Наумов Д.Ю. Державно-приватне партнерство як інструмент державного
8. управління економікою України, розвитку ринку праці та трудового потенціалу промисловості / Д.Ю. Наумов // Економіка та держава. – 2011. - №2. С. 33-40.
9. Якунин В. И. Партнерство в механизме государственного управления / В. И.
10. Якунин // Социол. исслед. – 2007. – № 2. – С. 13-14.
11. Дерябина М.С. Государственно-частное партнерство: теория и практика
12. //Экономический анализ: теория и практика. – 2009. - №12. – С. 20-31.
13. Барнс П. Государственно–частное партнерство в инновационных системах/ П. Барнас. – М.: «Экономист», 2005. – 312с.

Рецензент: Дацій Н.В., д.держ.упр., доцент.

УДК: 35.078.7

Зубрицька Н.Б.,
керівник проекту
антикризової підтримки банків УКБС

ДІЯЛЬНІСТЬ «G 20» З ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

В статті здійснено аналіз рекомендацій та ініціатив групи «G 20» з питань подолання негативних наслідків світової фінансової кризи та визначення основних напрямків вдосконалення засад функціонування міжнародних фінансових організацій, фінансового ринку, регулятивних органів, тощо.

В статье проанализировано рекомендации и инициативы группы «G 20» по вопросам преодоления негативных последствий мирового финансового кризиса и определения основных направлений усовершенствования принципов функционирования международных финансовых организаций, финансового рынка, регулятивных органов и т.д.

In the article analysis recommendations and initiatives group «G 20» on overcoming the adverse impact of the global financial crisis, and identify key areas for improvement of the functioning of the international financial organizations, financial market, regulators, etc.

Постановка проблеми. Світова фінансова криза 2007-2009 років мала доволі руйнівний характер для світової економіки та економік більшості країн світу, частина з яких була не в змозі самостійно подолати негативні наслідки кризи без зовнішньої допомоги (Греція, Україна, . Однак, окрім негативного впливу та виявлення слабких сторін світової фінансової системи, міжнародних та державних регулятивних органів, реальної потреби у посиленні державного регулювання економікою, вона виявила можливість, спроможність та бажання консолідації зусиль різних

країн у подоланні світових проблем та ризиків. Особливо на цій ниві активною була діяльність групи країн «Велика двадцятка» (група країн «G 20»)[2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питань подолання наслідків світової фінансової кризи, діяльності на цій ниві міжнародних організацій та об'єднань, в тому числі групи країн «G 20», міститься в працях багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців, серед яких особливо необхідно відзначити праці таких як: П. Хонохан, С. Класенс, С. Глаз'єв, Д. Клінгебель, Л. Левен,.А. Дворецька, А. Костін, А. Кудрін, В. Мау, О. Барановський, В. Геєць, О. Дзюблюк, Ю. Заруба, В. Коваленко, О. Коренєв, О. Крухмаль, І. Кравченко, О. Іваницька, І. Лютий, В. Міщенко, І.Софіщенко, О. Сохацька та інші. Слід також зазначити, що проведенню самітів передує тривала робота різноманітних міжнародних організацій, урядів країн-учасників, а за їх результатами здійснюється кропітка робота профільних державних органів країн щодо виконання та впровадження в життя прийнятих рішень «G 20».

Метою статті є здійснення контент-аналізу діяльності групи країн «G 20» з питань розробки рекомендацій урядам країн з подолання наслідків світової фінансової кризи та визначення шляхів подальшого розвитку світового фінансового сектору, засад та принципів його функціонування.

Виклад основного матеріалу. З часу настання світової фінансової кризи 2007-2009 років керівники країн «G 20» неодноразово проводили саміти, на яких приймались складні та важливі для світової економіки рішення, відображені у відповідних деклараціях, основні з яких представлені в таблиці 1.

Водночас, результати не всіх самітів «G 20» мали однаково важливе значення. Перші важливі рішення були прийняті за результатами саміту 2008 року у Вашингтоні, на якому розглядались питання викликані світовою фінансовою кризою. Саміт підтвердив необхідність реформування основних інститутів Бреттон - Вудса – Міжнародного валютного фонду та Світового банку, яке буде полягати у збільшенні представництва країн, що розвиваються.

Окремо було досягнуто домовленості серед країн «G 20»:

– про співпрацю в пріоритетних галузях із метою пом'якшення наслідків фінансової кризи;

– загальні принципи реформування фінансових інститутів та заходи, які дозволять запобігати подібним кризам у майбутньому.

---

[2] «Велика двадцятка» («G 20») – неформальне об'єднання 20 найбільших країн світу, яке утворилося в 1999 році після світової фінансової кризи 1997-1998 рр. Членами «двадцятки» є Австралія, Аргентина, Бразилія, Великобританія, Німеччина, Індія, Індонезія, Італія, Канада, Китай, Корея, Мексика, Росія, Саудівська Аравія, США, Туреччина, Франція, ПАР, Японія і Європейський союз. Постійними учасниками зустрічей «двадцятки» є МВФ, Європейський центральний банк і Світовий банк.

Таблиця 1

Хронологія проведення самітів «G 20» та прийнятих рішень з часу настання сучасної світової фінансової кризи *

Час проведення	Місце проведення	Прийняті документи
Листопад 2008 року	Вашингтон, США	Декларація саміту з питань фінансових ринків та світової економіки («Declaration Summit on Financial Markets and the World Economy»)
Квітень 2009 року	Лондон, Велика Британія	Глобальний план відновлення і реформ («The Global Plan for Recovery and Reform»)
Вересень 2009 року	Пітсбург, США	Доклад про заходи спрямовані на здійснення реформ системи регулювання фінансовою сферою («Progress Report on the Actions to Promote Financial Regulatory Reform»)
Червень 2010 року	Торонто, Канада	Декларація Торонтського саміту «G-20» («The G-20 Toronto Summit Declaration»)
Листопад 2010 року	Сеул, Північна Корея	Сеульська угода спільного росту («Seoul Development Consensus for Shared Growth»)
Жовтень 2011 року	Париж, Франція	Декларація міністрів фінансів та голів центральних банків країн «G-20» («Communiqué of Finance Ministers and Central Bank Governors of the G-20»)
Листопад 2011 року	Канни, Франція	Канський план дій з питань зростання та праці («The Cannes Action Plan for Growth and Jobs»)

* [1, С. 182]

В підсумковій декларації даного саміту також визначено п’ять напрямків реформ для укріплення фінансових ринків та регуляційних режимів для упередження майбутніх криз:

– підвищення транспарентності (прозорості) та підзвітності, в тому числі шляхом розкриття інформації про складні фінансові продукти та забезпечення повного розкриття компаніями точних відомостей про їх фінансові умови;

– укріплення якісного, надійного регулювання шляхом пильного контролю та управління ризиками, підвищення ефективності режимів регулювання протягом всього періоду економічного циклу;

– забезпечення узгодженості фінансових ринків шляхом посилення захисту інвесторів та споживачів, недопущення конфлікту інтересів, зловживань, захисту від незаконних фінансових ризиків, тощо;

– укріплення міжнародного співтовариства шляхом укріплення регулюючими органами співпраці та координації своїх дій у всіх секторах фінансових ринків, укріплення співпраці в питаннях упередження, регулювання та подолання криз;

– укріплення міжнародних фінансових інститутів, в тому числі шляхом їх реформування [2].

Під час саміту 2009 року в Лондоні обговорювались питання запобігання глобальної рецесії, дефляції, зміцнення фінансового сектора і недопущення протекціонізму; посилення глобальної фінансової та економічної системи; переходу світової економіки до стійкого зростання. За результатами саміту вирішено збільшити ресурси МВФ – до 750 млрд.дол.США, підтримати нові асигнування СПЗ у розмірі 250 млрд.дол.США, виділити щонайменше 100 млрд.дол.США на підтримку додаткового кредитування по лінії МБР, забезпечити підтримку фінансування торгівлі в обсязі 250 млрд.дол.США, задіяти додаткову виручку від узгоджених продажів золота МВФ для фінансування бідних країн на пільгових умовах. Крім того, на саміті було створено нову Раду з фінансової стабільності (РФС) із розширеним мандатом, який є наступником Форуму фінансової стабільності (ФФС) у складі всіх країн G20, країн ФФБ, Іспанії та Європейської комісії. Результативними документами саміту були: план дій щодо виходу з глобальної фінансової кризи; заява про зміцнення фінансової системи; заява про направлення ресурсів через міжнародні фінансові установи [3].

За результатами саміту 2009 року в Пітсбургу прийнято рішення щодо спільного підвищення банківських стандартів, у тому числі з обмеженням необґрунтовано високих виплат топ-менеджерам.

Основними питаннями Сеульського саміту 2010 року були:

– валютна політика (валютна війна) США та Китаю;

– нові правила для світового банківського сектора, розроблені Базельським комітетом з банківського нагляду Банку міжнародних розрахунків;

– реформа Міжнародного валютного фонду («G 20» було схвалено пакет реформ МВФ, що передбачає збільшення ролі економік, які розвиваються).

На саміті була затверджена нова концепція зростання світової економіки і соціального прогресу – «Сеульський консенсус», у якому закріплено необхідність забезпечення поступових змін курсу валют; утримання від знецінення національних валют із метою отримання конкурентних переваг і перехід до валютного курсу, що відбиває ринкову ситуацію [4].

Не менш важливими були рішення й інших самітів «G 20». За результатами саміту, який відбувся в жовтні 2011 року в Парижі, у 2016 році планується створення додаткового капітального буферу, який буде варіруватись у діапазоні від 1 до 2,5% обсягів активів банківського сектору, додатково до мінімальних 7%, що були затверджені для всіх банків у 2010 році (Радою «G 20» з фінансової стабільності розроблені критерії, за якими будуть визначати необхідність збільшення капіталу певного банку). Також, серед найважливіших, у пакеті нових заходів передбачена розробка спеціального антикризового плану для кожної великої банківської установи та більш інтенсивний нагляд за їх фінансовим станом [5].

Серед основних результатів саміту «G 20» в Каннах необхідно виділити план дій, спрямованих на зміцнення зростання світової економіки і створення робочих місць, на вирішення короткострокової уразливості і зміцнення середньострокової основи для подальшого зростання, наміри щодо посилення гнучкості валют та утримання від конкурентної девальвації валют [6]. Крім того, Рада з фінансової стабільності (Financial Stability Board) «G 20» за підсумками саміту «Великої двадцятки» опублікував список 29 системно важливих банків. До нього увійшли наступні фінансові інститути: Bank of America, Bank of New York Mellon, Citigroup, Goldman Sachs, J.P. Morgan, Morgan Stanley, State Street і Wells Fargo (всі - США); Royal Bank of Scotland PLC, Lloyds Banking Group PLC, Barclays PLC, HSBC Holdings PLC (Великобританія); Credit Agricole SA, BNP Paribas SA, Banque Populaire, Societe Generale SA (Франція); Deutsche Bank AG, Commerzbank AG (Німеччина); Unicredit Group SA (Італія); UBS AG, Credit Suisse AG (Швейцарія); Dexia SA (Бельгія); ING Group NV (Нідерланди); Banco Santander SA (Іспанія); Nordea AB (Швеція), Mitsubishi UFJ FG, Mizuho FG, Sumitomo Mitsui FG (Японія); Bank of China (Китай) [7].

Також на саміті в Каннах було визначено графік подальшої роботи об'єднання і домовлено, що 1 грудня 2011 року головування в «G 20» перейде від Франції до Мексики, а саміт відбудеться в червні 2012 році в мексиканському курортному Лос-Кабос. Росія прийме головування в «G 20» і проведе саміт G20 в 2013 році, Австралія - в 2014 році і Туреччина - в 2015 році.

О. Сохацька, на підставі аналізу та систематизації рішень та домовленостей лідерів «G 20», виділяє такі важливі їх аспекти:

- найважливіше завдання щодо призупинення падіння цін на фондові активи та споживчого попиту, відновлення кредитування виробничих інвестицій, стимулювання економічного зростання та запобігання дефляції цін можна досягти лише через реформу регулювання фінансових ринків, що полягає в систематичному вилученні фінансових інновацій, що не дають соціальної віддачі. Нові фінансові інструменти в багатьох аспектах послабили здатність фінансових організацій управляти ризиками та сприяли становленню непрозорої, погано регульованої та

недостатньо капіталізованої тіньової фінансової системи, тому емісія їх повинна проходити процедуру ліцензування в регуляторних органів, які зобов'язані моніторити наслідки використання;

• системний збій щодо існування ілюзій на фінансових ринках відносно можливості отримання прибутків без ризику може бути подоланий лише спільними зусиллями держав. Потрібно припинити гонитву за прибутками багатьох суб'єктів, які намагаються отримати дохід, що вимірюється двозначними (а в Україні і тризначними) цифрами в економічній системі, де приріст вимірюється кількома відсотками. Зробити це можуть регуляторні органи держав, які повинні моніторити ситуацію на ринках, відстежувати цінову динаміку та вживати відповідні заходи там, де виникають великі диспропорції;

• для нівелювання негативного впливу потужних фінансових інвесторів на ринках товарних ф'ючерсів (нафта, зерно, метали тощо) регулювальні органи повинні мати доступ до інформації щодо укладених біржових угод, паралельно налагодити регулювання позабіржових ринків, передусім щодо фіксації угод із похідними інструментами та їх гібридними і синтетичними комбінаціями у фінансових звітах та запровадити прозорі правила розрахунків (клірингу) за цими угодами за аналогією з біржовими;

• для підвищення рівня міжнародної стабільності пропонується фундаментальна перебудова валютно-фінансової системи, зокрема запровадження управління гнучкими обмінними курсами, орієнтованого на реальний обмінний курс, погодженого зі стійким станом рахунку поточних операцій. Це дозволило б звести до мінімуму спекулятивні операції, оскільки саме різниця в темпах інфляції та відсоткових ставках дає змогу їх проводити, а це, у свою чергу, зменшило б необхідність формування міжнародних резервів для захисту обмінних курсів і могло б поєднуватися з підсиленням ролі спеціальних прав позики, якщо їх розподіл буде здійснюватися з урахуванням потреб тієї чи іншої країни в міжнародній ліквідності для стабілізації її реального обмінного курсу на погодженому рівні [8].

На нашу думку, всі рішення та пропозиції, що приймались за результатами здійснення самітів «G 20», можна поділити на такі групи:

– ті, що стосуються діяльності міжнародних та міждержавних організацій (наприклад: Світовий банк, Міжнародний валютний фонд);

– ті, що стосуються діяльності регуляторних органів країн, принципів та засад їх функціонування;

– ті, що стосуються питань функціонування економік різних держав;

– ті, що стосуються валютно-фінансового сектору та пов'язаних з ним питань;

– ті, що стосуються стандартів банківської діяльності;

– ті, що стосуються питань діяльності окремих банківських установ.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Важливість міжнародних, наднаціональних та міждержавних організацій та об'єднань в подоланні наслідків всіляких кризових явищ локального, регіонального, міжнародного масштабу вже тривалий час не викликає сумнівів. Світова фінансова криза, триваюча глобалізація та інтеграція фінансової та банківської діяльності вимагають саме узгодженої співпраці найбільших країн світу зважаючи на їх можливості (фінансові, інформаційні, людські та інші), а також наявні ризики з їх боку для всього світу. Слід також врахувати, що змін потребують фундаментальні засади функціонування фінансового ринку, державного регулювання фінансового ринку, що неможливо здійснити державам по одинці. Цей аспект, зважаючи на його практичну значимість, і потребує подальшого детального дослідження.

Використані джерела інформації:

1. Державне антикризове управління банківською системою: теорія, методологія, практика: [Монографія] / В.В. Шпачук. – К.: ВПЦ АМУ. – 2012. – 304 с.
2. Declaration Summit on financial markets and the World economy. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.g20.org/images/stories/canalfinan/docs/brazil/01summitdec.pdf.
3. The Global Plan for Recovery and Reform. [Електронний документ]. – Режим доступу: http://www.g20.org/images/stories/ canalfinan/docs/uk/07finalcomu.pdf.
4. Рамочное соглашение «Группы 20» по обеспечению уверенного, устойчивого и сбалансированного экономического роста. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.kremlin.ru/ref_notes/772.
5. Communiqué of Finance Ministers and Central Bank Governors of the G□20. – Paris, France. – 14□15 October 2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.g20.org/docs/communiques/G20communique14_15October2011_EN.pdf.
6. Communiqué G20 Leaders Summit. – Cannes, France. – 3-4 November 2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.g20.org/docs/communiques/CannesDeclaration4November2011.pdf.
7. У Каннах завершився саміт «G 20». Електронний документ. – Режим доступу: http://www.rbc.ua/ukr/top.
8. Сохацька О. Новий порядок на світовому фінансовому ринку: після кризові проекти та реалії. / О. Сохацька // Журнал Європейської економіки. – 2010. – № 1. – С. 93–107.

Рецензент: Бакуменко В.Д., д.держ.упр., професор.